

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
20.07.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (13-19 Temmuz 2020) WHO Situation Reports 175-181	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	3
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	4
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	4
Türkiye’den Haberler	5
Kamu Kurumları	7
T.C. Sağlık Bakanlığı	7
Meslek Örgütleri ve Dernekler	8
İstanbul Tabip Odası (İTO)	8
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	8
Türk Eczacıları Birliği (TEB)	8
HASUDER’den Haberler	8
Okuma Önerisi	8

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (20.07.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (219.641) Dünya (14.043.176) **Ölüm*:** Türkiye (5.491) Dünya (597.583)

*19 Temmuz 2020 itibarıyla açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

Kimseyi geride bırakmadan!

Kriz durumları incinebilir gruplar arasında var olan eşitsizliklerin derinleşmesine neden olur. Pandemi ile mücadelede ayrımcılık yapılmaksızın, "bütün ülke" yaklaşımıyla herkesi kapsayan politikalar sosyal devletin sorumluluğudur.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (13-19 Temmuz 2020) [WHO Situation Reports 175-181](#)

- DSÖ, COVID-19 sürecinde [büyük toplantılar, dini toplanmalar](#) ve [spor etkinlikleri sırasında büyük toplanmalarda](#) yetkililere ve planlama-etkinlik organizatörlerine rehberlik etmek amacıyla geliştirdiği risk değerlendirme araçlarını güncelledi (10.07.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Kluge, Türkiye'de ve Avrupa genelinde ön cephede çalışanlara COVID-19 salgını karşısında yaptıkları çalışmalar için teşekkür etti; Dr. Kluge, DSÖ'nün Türkiye halkının sağlığını iyileştirmeye kararlı olduğunu vurguladı (09.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, soru-cevap sayfasını '[okullar ve COVID-19](#)' hakkında bilgiler içerecek şekilde güncelledi (13.07.2020).
- [Dünya Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu dün yayımlanan en son baskısına göre](#) -2018'den beri 10 milyon kişi ve son beş yılda yaklaşık 60 milyon kişi artarak- 2019'da neredeyse 690 milyon insanın aç olduğu tahmin edilmektedir. **Kısıtlamaların tam etkisini görmek için henüz erken olsa da COVID-19 salgınının tetiklediği ekonomik gerileme nedeniyle 2020 sonuna kadar buna ek olarak en az 83 milyon insanın, muhtemelen 132 milyon insanın kronik açlığına yol açabileceği tahmin ediliyor** (13.07.2020).
- DSÖ tarafından hazırlanan yeni bir rapor, [şiddetin ve yaralanmanın, DSÖ Avrupa Bölgesi'nde yılda yaklaşık 500 000 ölümlle sonuçlanan önde gelen bir ölüm nedeni olduğunu](#) vurgulamaktadır. Kanıtlar, özellikle [kadınları, çocukları ve yaşlıları](#) etkileyen şiddetin salgın hastalıklar sırasında ve sonrasında artabileceğini göstermektedir. DSÖ daha önce, özellikle [kadına şiddete yönelik](#) rehberlik sağladığını bildirmiştir (14.07.2020).
- DSÖ Epidemik Bilgi Ağı (EPI-WIN), etkili risk iletişimi ve topluluk katılımı ile infodemi yönetimi için [yeni bir web seminerleri serisi](#) başlattığını duyurdu. Yeni konu başlıkları: 'Risk İletişimi Toplum Katılımı Uygulamaları (RCCE) Aracılığıyla Risk Algısını Etkileme', 'Yeni Normlar Yaratmak ve Davranış Değişikliğini Sürdürmek', 'Acil Durum Planlaması ve Müdahalesine Sivil Toplumun Dahil Edilmesi' oldu (14.07.2020).

- DSÖ, dünya çapında aşılama programlarına bilgi ve yardım sağlayarak [ülkelerin COVID-19 salgını sırasında devam eden aşılama çabalarını desteklemektedir](#) (14.07.2020).
- DSÖ Amerika Bölge Ofisi Direktörü Dr. Carissa F. Etienne, [Amerika'daki ülkelerin COVID-19 için tedaviye ve aşıya erişim sağlama çabalarının nasıl bir araya getirildiğini anlattı. COVID-19 Araçlar Hızlandırıcısı \(COVID-19 Tools Accelerator\) Erişimi](#) kapsamında DSÖ COVAX Tesisi ile, umut verici sonuçlar gösteren tüm COVID-19 aday aşılarının üreticileriyle müzakere edileceği bildirildi. COVAX'ın amacı, düzenleyici onayı ve/veya DSÖ ön yeterliliğini geçen iki milyar doz güvenli, etkili aşıyı sağlamaktır (14.07.2020).
- DSÖ COVID-19 Tedarik Zinciri Sistemi (PSCN) ile ilgili güncellemeler paylaşıldı (15.07.2020). [Kaynak](#)
- [75 ülke, dünya çapında COVID-19 aşılara hızlı, adil ve eşitlikçi erişimi garanti etmek için tasarlanmış bir mekanizma olan COVAX Tesisi'ne katılarak](#) nüfuslarını ve diğer ulusları korumakla ilgili niyetlerini beyan etti (15.07.2020).
- [DSÖ ve UNICEF, COVID-19 salgınının neden olduğu teslimattaki aksamalar nedeniyle aşılamada düşüş olduğu konusunda uyardı.](#) UNICEF Genel Direktörü Henrietta Fore, COVID-19'un daha önceki rutin aşılamayı göz korkutucu bir zorluk haline getirdiğini belirtti ve [aşı kapsamı üzerinde daha fazla etkiden kaçınılması gerektiğini, aksi takdirde bir krizi diğeriyle değiştirme riskinin bulunduğunu](#) vurguladı (15.07.2020).
- Dünya COVID-19 pandemisini yenecek bir aşı bulmak için yarışırken DSÖ, [aşılarda daha önce insanlık için başardıklarına odaklanan bir yazı](#) yayımladı (14.07.2020).
- COVID-19 virüsünün özelliklerini ve neden olduğu hastalığı daha iyi anlamak için geliştirilen [DSÖ Erken Keşif-Araştırma Birliği epidemiyolojik protokolleri](#) hakkında güncellemelerde 47 ülkenin bu araştırma protokollerinden en az birini uyguladığı, 46 ülkenin bunları uygulama niyetinin olduğu belirtildi. [Protokolleri uygulayan ülkelerin yarısından fazlasının \(%55\), düşük ve orta gelirli ülkeler olduğu; bu nedenle bu araçların sürveyans ve araştırma eşitliği için paha biçilmez olduğu](#) vurgulandı (16.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, COVID-19 karşısında İspanya'nın fedakarlıklarına ve liderliğine dikkat çekerek ["İspanya, ülkede virüs bulaşı evresi hangi aşamada olursa olsun toplum desteği ile desteklenen siyasi liderlik ve eylemle COVID-19'un kontrol edilebildiğini gösterdi."](#) dedi (16.07.2020).
- 10 Temmuz 2020 itibarıyla [192 ülke/bölge/alan uluslararası trafiğe önemli ölçüde müdahale eden ek sağlık önlemleri uyguladığını bildirdi](#) (17.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, şehirlerde [COVID-19 ve sonrası için hazırlıkları güçlendirmede yerel yetkililer için pratik eylemler içeren geçici bir kontrol listesi](#) yayımladı. Kontrol listesi, daha önce yayımlanan [şehirlerde ve kentsel ortamlarda COVID-19 için hazırlığın güçlendirilmesi konusundaki geçici rehberi](#) tamamlamaktadır (17.07.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, pandeminin neden olduğu sosyal ve ekonomik şoklara karşı korumanın nasıl güçlendirileceği ve ele alınacağı konusunda bir [politika dokümanı](#) hazırlamak için Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve UNICEF ile bir araya geldi (16.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, COVID-19 pandemisinin özellikle daha fazla etkilenen mülteciler ve göçmenler üzerindeki halk sağlığı ve sosyal etkisini değerlendirmek için paydaşları ile ["ApartTogether"](#) adlı küresel bir çalışma yürütmekte olduğunu bildirdi (19.07.2020). [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- [Etkinlik Planlama ve COVID-19: Etkinlik Planlayıcıları ve Bireyler için Sorular ve Cevaplar](#) yayımlandı (13.07.2020).
- [Hapishane ve Tutuklu ve Tutuklu için COVID-19 Ara Rehberi](#) yayımlandı (14.07.2020).
- [Sağlık Çalışanlarında COVID-19 Testi Hakkında Rehber](#) yayımlandı (14.07.2020).
- [Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (15.07.2020).
- [Koronavirus Hastalığı \(COVID-19\) Salgını Sırasında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Acil Sağlık Hizmetleri \(EMS\) Sistemleri ve 911 Kamu Güvenliği Yanıtlama Noktaları / Acil İletişim Merkezleri \(PSAP / ECC\) için Geçici Öneriler](#) yayımlandı (15.07.2020).

- [COVID-19 Salgını Sırasında Sağlık Personeli için Geçici Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Önerileri](#) yayımlandı (15.07.2020).
- [Göz Koruma Ekipmanları Arzını Optimize Etme Stratejileri](#) yayımlandı (15.07.2020).
- [COVID-19 Sırasında Halka Açık Havuzlar, Jakuziler ve Su Parkları Hakkında Dikkat Edilmesi Gerekenler](#) yayımlandı (15.07.2020).
- [İletişim Materyalleri](#) yayımlandı (15.07.2020).
- [Düşük Gelirli Ülkelerde Sıtma için Temel Hizmetlerin Devam Ettirilmesi](#) hakkında öneriler yayımlandı (15.07.2020).
- [Infographic: Erken MIS-C Olguları: ABD Çocuklarında Çok Sistemli İnflamatuvar Sendrom](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [Eksikliği Durumunda KKD Arzının Optimize Edilmesi için Özet Stratejiler](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [Temaslı Takibi](#) hakkında kaynaklar yayımlandı (16.07.2020).
- [Laboratuvarlar için Koronavirüs \(COVID-19\) Hakkında Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [Bez Maskeleri Hakkında](#) Dikkat Edilmesi Gerekenler yayımlandı (16.07.2020).
- [SARS-CoV-2 Enfeksiyonu Olan Sağlık Personeli için İşe Dönüş Kriterleri \(Geçici Rehber\)](#) yayımlandı (17.07.2020).
- [Sağlık Personeli Personel Yetersizliğini Azaltma Stratejileri](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [Altta Yatan Tıbbi Durumu Olan Her Yaşta İnsanlar](#)la ilgili hususlar paylaşıldı (16.07.2020).
- [İşverenler ve Çalışanlar, İşyerleri, Liseler ve Üniversiteler, Parklar ve Dinlenme Yerleri](#), Cemaatler ve [İnanç Temelli Organizasyonlar](#) için ve [diğer](#) sosyal medya araçları paylaşıldı (16.07.2020).
- [Sağlık Çalışanı Harici COVID-19'lu Kişilerin İzolasyonunun Durdurulması](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [Restoran ve Barlar](#) hakkında hususlar yayımlandı (16.07.2020).
- [COVID-19 Mücadelesi Sırasında Evcil Hayvanları Tedavi Eden Veteriner Klinikleri için Geçici Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Rehberi](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [COVID-19 ile İlgili Klinik Sorular ve Cevaplar](#) yayımlandı (16.07.2020).
- [Engelli insanlar](#) ile ilgili hususlar yayımlandı (16.07.2020).
- [Çocuk Sağlığı Profesyonelleri için Bilgiler](#) yayımlandı (16.07.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan "[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 12 - 18 Temmuz 2020, 29. Hafta](#)" yayımlandı. Raporda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (10.07.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- FDA, FDA'nın İlaç Değerlendirme ve Araştırma Merkezi'nin (CDER) ve Biyolojik Değerlendirme ve Araştırma Merkezi'nin (CBER) bilimsel kaynaklardan yararlanmasını sağlamak için [Koronavirus Tedavi Hızlandırma Programı'nı \(CTAP\)](#) oluşturdu. Bu programın COVID-19'un terapötik gelişimine ve incelemesine katkı sağlayacağı düşünülüyor (14.07.2020).
 - Potansiyel COVID-19 terapötiklerinin gelişimi ile ilgili önemli istatistiksel verileri içeren güncellenmiş [Koronavirus Tedavi Hızlandırma Programı \(CTAP\) web sayfası](#)'na buradan ulaşabilirsiniz.
- FDA, 22 Temmuz 2020 günü, SARS-CoV-2 için tanı testleri geliştiren klinik laboratuvarlar ve ticari üreticiler için sanal bir şehir binasına ev sahipliği yapacak. Bu sanal şehir binasının amacı ise SARS-CoV-2 için testlerin geliştirilmesi ve doğrulanması ile ilgili teknik soruların cevaplanmasına yardımcı olmak (15.07.2020). [Kaynak](#)
- FDA, [SARS-CoV-2 Testine İlişkin Sık Sorulan Soruları](#)'nı güncelledi (15.07.2020).
- FDA, COVID-19 ve tıbbi cihazlar hakkındaki endüstri ve laboratuvar sorularına "[COVID-19 Pandemisi Sırasında Tıbbi Cihazlar için İletişim](#)" rehberi aracılığıyla yanıt verecek (16.07.2020).

- FDA'nın tüketicileri koruma çabasının bir parçası olarak, onaylanmamış COVID-19 ürünlerini pazarlayan iki web sitesinin (www.hydroxychloroquine-online.com ve www.pharmaboosters.com) operatörlerine uyarı mektupları yayımladı (17.07.2020).

Türkiye'den Haberler

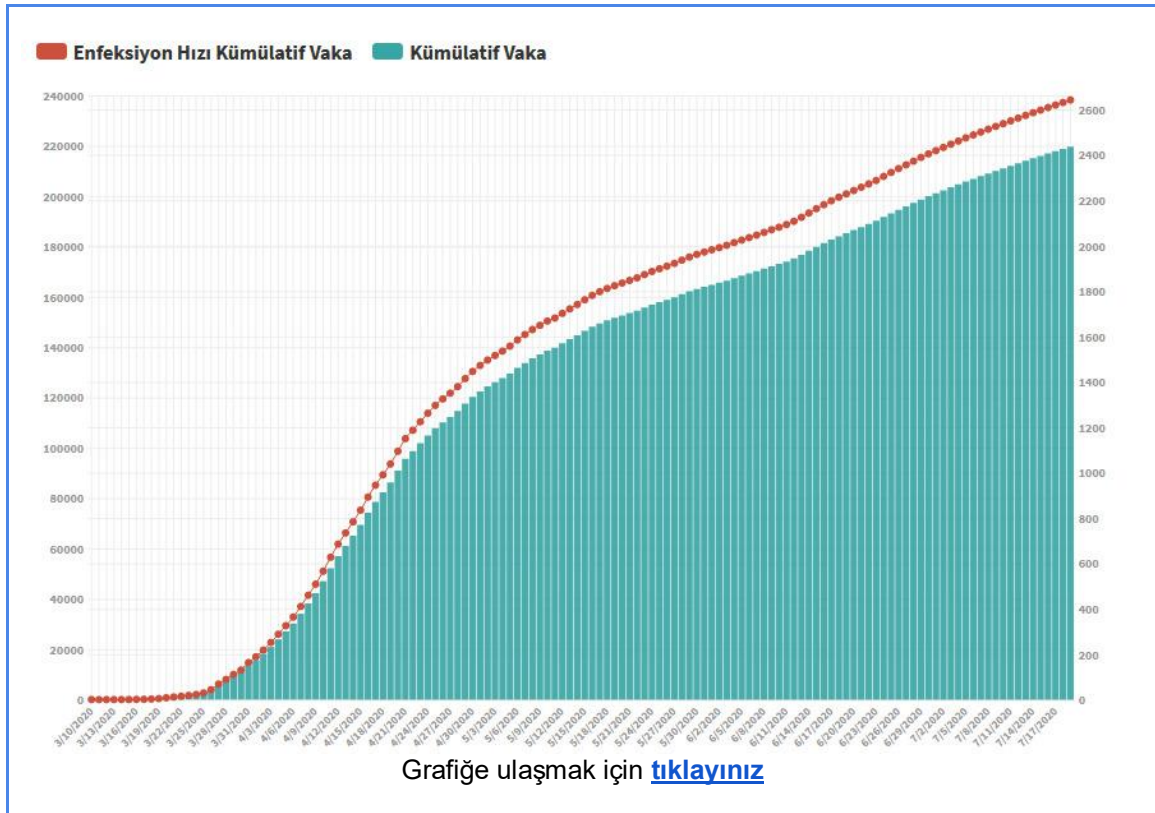
Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
13.07.2020	46.492	2,17	1.008	214.001	19	5.382	2,51
14.07.2020	43.231	2,29	992	214.993	20	5.402	2,51
15.07.2020	42.320	2,24	947	215.940	17	5.419	2,51
16.07.2020	42.411	2,20	933	216.873	21	5.440	2,51
17.07.2020	41.215	2,25	926	217.799	18	5.458	2,51
18.07.2020	40.943	2,24	918	218.717	17	5.475	2,50
19.07.2020	41.310	2,24	924	219.641	16	5.491	2,50

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

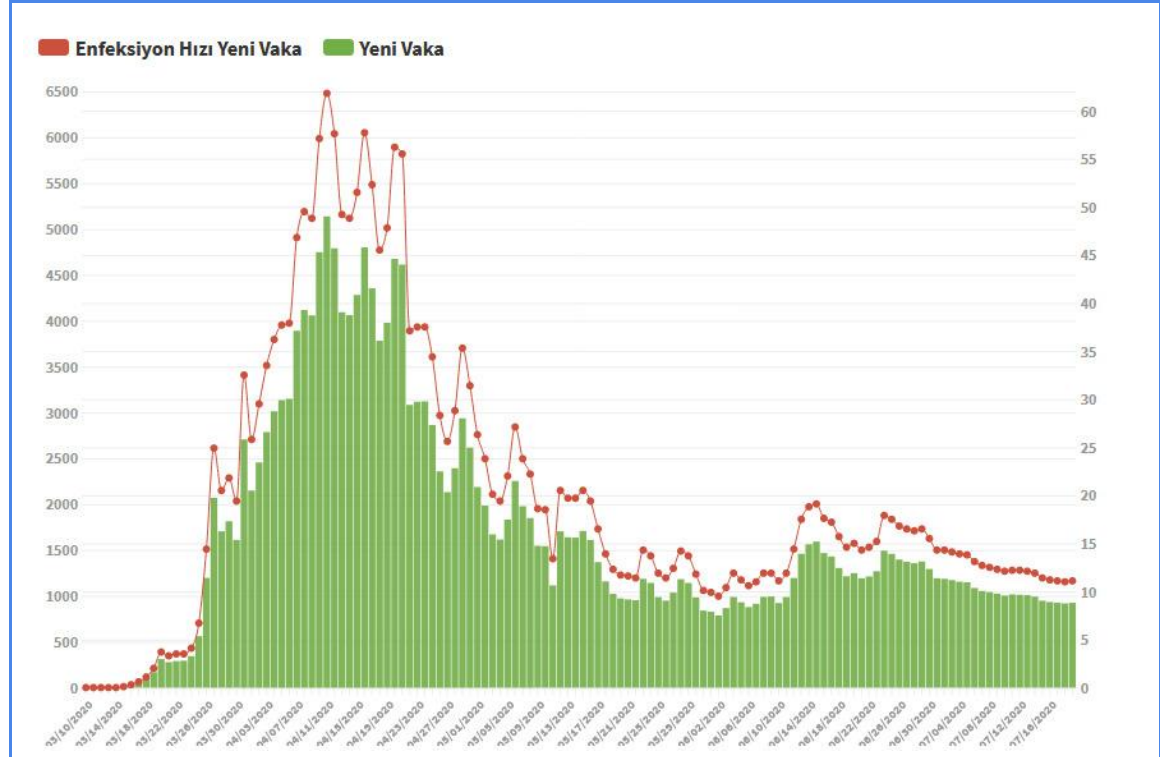

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (19.07.2020)

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

Grafiğe ulaşmak için [tıklayınız](#)

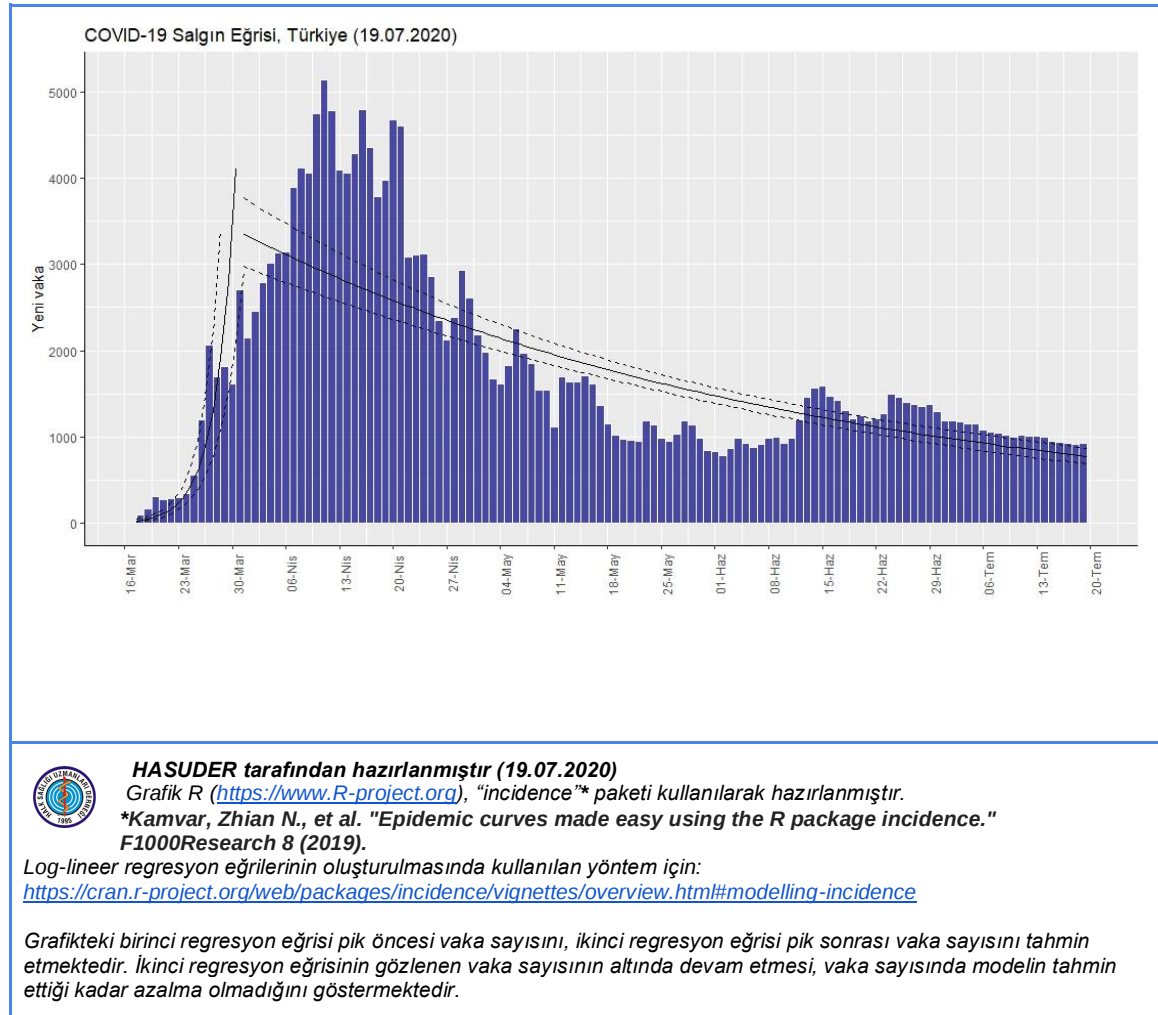

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (19.07.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Sağlık Bakanlığı

- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından **06/07/2020 – 12/07/2020 COVID-19 Haftalık Durum Raporu** yayımlandı. 6 - 12 Temmuz tarihleri arasında:
 - Test sayısı 345.015
 - Toplam 5.672 kişi hastaneye yatırılmıştır.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından
 - 13/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu** yayımlandı.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14,7, erkeklerde ise 19,3'tür. Bir önceki güne göre:
 - Vaka değişim yüzdesinde en fazla artış Doğu Karadeniz Bölgesindedir.
 - 14/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu** yayımlandı. Bir önceki güne göre:
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla artış Batı Karadeniz Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 15,1, erkeklerde ise 17,5'tir.
 - 15/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu** yayımlandı. Bir önceki güne göre
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla artış Doğu Karadeniz Bölgesindedir.

- 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14,4 erkeklerde ise 16,2'dir.
- [16/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Doğu Karadeniz Bölgesinde (-%21,1), En fazla artış Batı Karadeniz Bölgesinde olmuştur.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14,1, erkeklerde ise 15,2'dir.
- [17/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Batı Karadeniz Bölgesinde (-%27,6), en fazla artış Doğu Karadeniz Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14,1, erkeklerde ise 15,6'dır.

Meslek Örgütleri ve Dernekler

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- İTO tarafından, COVID-19 pandemisinde kamu hastanelerinin çalışma koşullarını değerlendirmek amacıyla 21.05.2020-15.06.2020 tarihleri arasında gerçekleştirilen **İstanbul Kamu Hastaneleri anketinin [sonuçları](#)** ve ilgili Değerlendirmeler paylaşıldı (16.07.2020). [Kaynak](#)
- İTO tarafından, COVID-19 pandemisi nedeniyle genç yaşta hayatını kaybeden Aile Hekimi Dr. Yavuz Kalaycının çocuklarının eğitim-öğretim, sağlık, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının giderilmesine katkıda bulunma amacıyla kampanya başlatıldığı duyuruldu (16.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- Dernek tarafından, **14 Temmuz 2020 Salı** günü, **21.00-22.30** saatleri arasında “**Adana-Diyarbakır-Gaziantep'te COVID-19: Güncel Durum ve Sorunlar**” konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (12.07.2020). [Kaynak](#)
- Haftalık KLİMİK bülteninin son sayısı yayımlandı (14.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB yayımladığı mesaj ile pandemi nedeniyle aşılama hizmetlerinin gerilediğine dikkat çekti ve pandemi şartlarında dahi aşılarda ihmal edilmemesi gerektiğini vurguladı (17.07.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan bu hafta “Birleşmiş Milletler ‘18 Temmuz Nelson Mandela Uluslararası Günü’ nedeniyle” konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Tacettin İnandı DW Haber'in konuğu oldu. [İzlemek için](#)

Okuma Önerisi

Cep telefonu izleme verileri kullanılarak COVID-19 kontrolünde sokağa çıkma kısıtlamasının (lockdown) zamanlama ve etkinliğinin değerlendirilmesi

İtalya'da COVID-19 salgınının yoğun ve şiddetli olduğu dönemde sokağa çıkma kısıtlamalarının (lockdown) etkinliğinin değerlendirildiği çalışmada hareketlilik (*mobility*) kısıtlamasını ölçmek için cep telefonu izleme verileri kullanılmış ve bu veriler İtalya'da salgından en çok etkilenen üç bölgede (Lombardiya, Veneto ve Emilia-Romagna) günlük tespit edilen yeni SARS-CoV-2 pozitif vaka sayısı ile ilişkilendirilmiş. Çalışma, İtalyan hükümeti tarafından ikincisi daha sıkı olan iki sokağa

çıkma kısıtlamasının uygulandığı tarihleri kapsayan 1 Şubat - 6 Nisan döneminde gerçekleştirilmiş. Cep telefonu izleme verilerine dayanılarak, daha sıkı olan ikinci kısıtlamanın, bireysel hareketliliğin patlak vermesini azaltmada önemli ölçüde daha etkili olduğu tespit edilmiş. Yeni vakalardaki tepe noktasının (*peak*), üç çalışma bölgesinde daha sıkı kısıtlamadan 14-18 gün sonra ve çalışmaya dahil edilen şehirlerde 9-25 gün arasında meydana geldiği, enfeksiyon prevalansının daha yüksek olduğu bölgelerde kısıtlamadan tepe noktasına kadar geçen sürenin daha kısa olduğu saptanmış. Asemptomatik enfeksiyon ile test sonucu arasındaki yaklaşık 10 günlük gecikme süresi düşünüldüğünde, yayılmadaki (*transmission*) azalmanın çok daha önce meydana gelmiş olması gerektiğini savunan yazarlar, hareketliliğin daha yoğun şekilde azaltılmasının ve enfeksiyon prevalansının daha yüksek olmasının müdahalenin daha etkili olmasıyla ilişkili olduğunu belirtmişler.

Vinceti M, et al. Lockdown timing and efficacy in controlling COVID-19 using mobile phone tracking. *EclinicalMedicine* 2020;10045. <https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2020.100457>

OpenSAFELY: On yedi milyon hastada COVID-19 ölümleriyle ilişkili etmenler

OpenSAFELY İngiltere'de Ulusal Sağlık Hizmetlerinin (National Health Service, NHS) İngiltere'deki hastaların %40'ından fazlasını kapsayan güvenli sağlık analitiği platformudur. Araştırmada 17.278.392 erişkinin birinci basamak verileri pseudonim olarak 10.926 COVID-19 ilişkili ölümle bağlantılandırılmıştır. COVID-19 ilişkili ölümler erkek olmak (hazard ratio [HR] 1,59, %95 güven aralığı [GA] 1,53–1,65), büyük fark göstermekle birlikte daha ileri yaş ve yoksunluk, ardından diyabet, ciddi astım ya da çeşitli hastalıklar ile ilişkilidir. Düzeltilmiş modelde etnik olarak beyaz olanlara göre siyahlar ve Güneydoğu Asyalılar daha riskliydi (HR, sırasıyla 1,48, 1,30–1,69 ve 1,44, 1,32–1,58). Araştırmacılar bu kohortun bir ülkede yapılmış en büyük kohort olduğunu ve verileri güncelleyerek yayımlayacaklarını söylüyorlar.

Williamson, E. J. et al. OpenSAFELY: factors associated with COVID-19 death in 17 million patients. *Nature* <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2521-4> (2020).

Hindistan'da COVID-19 salgınının yönetimi ve buna yanıt için bir kırılganlık indeksi: ekolojik bir çalışma

Bu çalışmada beş farklı kırılganlık alanına göre, Hindistan'daki kırılgan bölgeleri mekansal olarak tanımlamak ve böylece toplumun salgına hazırlanmasına, yanıt vermesine, azaltılmasına ve salgından kurtulmasına yardımcı olması amacıyla bir kırılganlık indeksi belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu indeks sosyoekonomik, demografik, barınma ve hijyen, epidemiyolojik ve sağlık sistemi olmak üzere beş alanda, 15 göstergeye dayalı olarak eyalet ve bölge düzeylerinde bileşik bir kırılganlık indeksi olarak hesaplanmıştır. Ülkenin kuzeydoğu dışındaki bölgelerinde bulunan dokuz büyük eyalette (Bihar, Madhya Pradesh, Telangana, Jharkhand, Uttar Pradesh, Maharashtra, Batı Bengal, Odisha ve Gujarat), bazı ilçelerde genel olarak yüksek kırılganlık düzeyi olduğu raporlanmıştır. Ayrıca çalışmanın amacı bir bölge veya eyalet için enfeksiyon riskini tahmin etmek olmasa da, kırılganlık ile eyalet düzeyinde mevcut COVID-19 vakalarının konsantrasyonu arasında benzerlikler olduğu belirtilmiştir. Bu makalede sunulan kırılganlık indeksi neticesinde, Hindistan'da şu anda çok sayıda COVID-19 vakası bulunmayan, ancak salgından güçlü bir şekilde etkilenebilecek birçok bölge tespit edilmiştir. Sonuç olarak, bu endeksin kaynak tahsisi için bölgeleri etkin bir şekilde önceliklendirmede ve COVID-19 salgınına daha iyi hazırlık ve yanıtlar için risk azaltma stratejileri benimsemede yardımcı olacağı belirtilmiştir.

Acharya R and Porwal A. A vulnerability index for the management of and response to the COVID-19 epidemic in India: an ecological study. *Lancet Glob Health*, 2020. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30329-6](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30329-6)

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Uzm. Dr. Dilek Ener, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey, Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna, Arş. Gör. Dr. Selva Dilan Gölbaşı tarafından hazırlanmıştır.*